

ΑΙ ΕΝ ΖΑΚΡΝΩ
ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΕΣ

Πρὸς τὸν Κύριον Beulé
Πρόδεδρον τῆς ἐν Ἀθήναις Γαλλικῆς
Σχολῆς τῶν ἀρχαιολόγων
τοῦ Γαλλικοῦ Ἰνστιτούτου
Τμῆμας «ΕΑΔΑΣ»

Ἐν Ζακύνθῳ, 12 Αὐγούστου 1876.

Κύριε Πρόδεδρε καὶ σεβαστὴ δομήγυρες
τῆς ἐν Ἀθήναις Γαλλικῆς Σχολῆς

‘Ο Κύριος „Οθων Ρέιμαν (Othon Reiman), μέλος τῆς Υμετέρας Γαλλικῆς Σχολῆς, διαβάσινων ἐκ Ζακύνθου κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας πρὸς ἐπιθεώρησιν ἀρχαιοτήτων μοι παρηγγειλε νὰ ἔκθέσω πρὸς τὴν ὑμετέραν ἀρχαιολογικὴν Ἐταιρίαν δι', τι ἀρχαῖον ἀνεκαλύφθη προσφάτως, καὶ τὸ ὅποιον δὲν ἐσημειώθη εἰσέτι ὑπὸ τίνος τῶν ἀρχαιολογούντων. Ἐκπληρων οὖν τοιαύτην παραγγελίαν, σπεύδω νὰ εᾶς σημειώσω τὰ ἔξης.

Περὶ τὰ περίχωρα τῆς κώμης Γαϊτανίου, οὐχί μακρὰν ἀπεχούσης τῆς δυτικῆς διπλαρείας τοῦ Βουνοῦ, δῆποι ἔκειτο ἡ ἀρχαία Ψωφίς, ἀνεκαλύφθησαν τάφοι ἀρχαῖοι εἰς διάφορα μέρη. ‘Ο Κύριος Νικόλαος Μεταξᾶς Ξαντορίνης τῷ 1870 ἀνεκάλυψεν εἰς τὸ ἔκει κτήμα του τάφον λιθόκτιστον ἔως 2 μέτρων μήκους ἐσκεπασμένον διὰ πλακὸς μαρμαρίνου· ἐντὸς δὲ εὔσθηταν δύο ἀγγεῖα καὶ εἰς λύγνος σωζόμενα ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ μακρίτου. Οὐ μακρὸν πρὸς τὰ δυτικούς-

Σ. Ζ. Α. Η ἐπιστολὴ αὕτη τοῦ πολυμαθοῦς ἡμῶν συμπολίτου ἐστάλη ἦδη παλιστὶ πρὸς τὸν ἐν Ἀθήναις Γαλλικὴν Σχολὴν.

φεια τοῦ τόπου αὗτοῦ, δῆποι τὸ κτήμα ἀλλοτε μὲν Βικεντίου Μινώτου νῦν δὲ Κυρίου Ριγάρδου Στίβενς "Αγγλοῦ πολέμου, ἀνεκαλύφθησαν πρὸ τινῶν ἐπῶν ὑπὸ τοῦ Μινώτου τάφοι τινὲς, τοῖχος ἐγγενιαίων λιθῶν τετραγώνων, μωσαϊκὴ τῆς λιθοστρωσία καὶ εἰς μέγας σχροφάργος μαρμαρίνος μήκους ἔως δύο καὶ ἡμίσου μέτρων, ἐσκεπασμένος δι' ἔμοιοιδίου πιάκος, ἔνδον δὲ σταῖ γυναικός, τὰ δοποῖα, μόλις ἐξαγέντα, διελύθησαν εἰς τέφραν, περιδέσιον χρυσοῦν καὶ ἐνώπιον, δακτύλιος καὶ ἀγγεῖα δακρυδόχη. Τὸ μὲν περιδέσιον καὶ τὰ λοιπὰ χρυσά κοσμήματα ἔλαβεν δὲ "Αγγλος ταυματάρχης, δοτὶς εἶχεν ἀποτεῖλει στρατιώτας διὰ τὴν ἀνασκαφήν. Οὐ δὲ σχροφάργος ἐδωρήθη πρὸς τὸ τόπε Διονύσιου κομητα Ρόμαν, καὶ διασώζεται ἐν τῇ ἐπαύλῃ αὐτοῦ περὶ τὸ Γαϊτάνιον. Ἐξακολουθοῦσι δὲ ἡ ἀνακαλύπτωνται περὶ τὴν αὐτὴν θέσιν, ὡς μᾶς ἐπιληροφόρησεν δὲ Κ. Στίβενς, τετράγωνοι μεγάλοι λίθοι πώρινοι λελαζευμένοι σποράδην ἢ συντετεγμένοι, νομίσματα καὶ θραύσματα ἀγγειοπλαστικά. Ἐσχάτως τῷ 1875, ἀνεγνώρισα περὶ τὴν αὐτὴν θέσιν κατὰ τὸ Ερέιον ἐλαιοστάσιον κείμενον ἀναθεν τοῦ ἀγροκηπίου τοῦ Κυρίου Στίβεν, δύο μεγάλας πλάκας κεχρωματισμέναις κατ' ἐπιφάνειαν, παριστώσας δὲ μουσείου, καὶ οὐχὶ ζώδια, ἀλλ' ἀνθέμια. Ταῦτας διασωζομένας εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν ἔδειξα πρὸς τὸν Κύριον Ρέιμαν, γνωμοδοτῶν διτὶ θάλητο λείψανον ἀρχαῖας τηνὸς ἐπαύλεως κατὰ τοὺς Ρωμαϊκὸς χρόνους, ὡς ἔξιτόρησα ἐν τῷ Α'. τόμῳ τῶν ιστορικῶν μοῦ ἀπομνημονευμάτων κατὰ τὸ περὶ διασωζομένων ἀρχαιοτήτων κεφάλαιον. Τὴν γνωμὴν μου ἐνέκρινεν δὲ Κύριος Ρέιμαν, νῦν δὲ πρόκειται ἀνασκαφαὶ νὰ ἐνεργηθῶσιν.

Κατὰ τὸ νοτειοχατολικὸν τῆς αὐτῆς γραμμῆς τῆς περιγώρου Γαϊτανίου ἐπὶ τὴν θέσιν Ερέιον, δὲ Ιατρὸς Κ. Αγδρέας Κοκκινῆς τῷ 1872 ἐλαιοστάσιον εἰς τὸ περιστάσιον του κατὰ τὰ ἐρείπια ἐπιστρέψας

κίνησίς χριστιανικής, ἀνεκάλυψε τευχών σταλῶν και κιονόκρονόν ἰωνικόν. Οὐ μηκράν δὲ ἐκεῖθεν, ἐγγάτως, τὸν Μάρτιον τοῦ 1876, διηθεῖς ἵκτιδες ἀνασκάπτων εἰς βάθος ἔνδες ἡμίσεως μέτροι ἐν τῷ ἀντέρ εἴλαιοστασιῷ εὗρε πάντες πίθους ἢ εἶδει ἀμφορέων ἴσταμένους κυκλικῆς πλησίον δὲ εἰς τοῦ ἄλλου ἕως ἔνδες ἡμίσεως μέτροις ὑψίους και ἡμίσεως διαμέτρου, πρὸς τούτους δὲ και ἐ και πιστεύοντος. Τούτους ἀνοίξας εὗρε διπλὰ ἀνδρῶν και τέφραν. Δύο πίθοι ἐξ αὐτῶν εὑρανθήσαν, οἱ δὲ ἄλλοι κατεγών οὐκέταν. Σημειούμεν διτὶ δε εἰς ἀποκαλυψθεῖς κέφερε δυτωδίαν ἀνυπόφορον. Συνπεράινω δι τοὺς πίθους περιεῖσαν διπλὰ εὔτελῶν ἀνδρῶν τῆς ἀρχαίας εἰδωλολατρείας, πέποιθι δὲ διτὶ, ἐκι προχωρήσῃ ἡ ἀνακαίφη, θά ανακαλυφθῶσι και ἄλλοι τάφοι.

Ἐις τὸ ἔλαιοστάτιον Πέτρου Γελαδᾶς πλησίον τοῦ ὅποιον κατέχει ἐν ἄλλῳ ὁ Κύμιος Γεώργιος Ρώστης, και ὅπερ κείται εἰς τὴν περιοχὴν Λαγανᾶς λεγούμενην Δοξαράς τοῦ δήμου Αιθακιωτῶν, διηθεῖς Γελαδᾶς τῷ 1873 σκάπτων ἀνεκάλυψε δύο τάφους σκεπαστούς μετὰ γυψίνου πλακός ἕως ἔνδες μέτρου μήκους. Ἐντὸς τοῦ ἔνδες αὐτῶν εὑρέθησαν τέφρα κοκκινοειδῆς και διπλὰ ἀνδρές, ἀγγείον μέγα περιέχον τέφραν, και ἐν ἄλλο πήλινον δακρυδόχον ἐξ ὀπῆς γῆς μετὰ ταῖνιῶν βεβαμμένων ἐμβρῶν, γραμμῶν λαξευθῶν και τριγωνικῶν κοσμημάτων, πρὸς τούτους δὲ δακρυδόχα ἀγγεῖα, εἰς λύχνος και ἐν ξιφίδιον σιδηροῦν, διθραύσθη. Ἐν τῷ ἐπέρω τάφῳ ἐντὸς ἀγγείου ἐρυθροῦ ἀργιλοπλαστικοῦ εὑρέθησαν διπλὰ λεπτὰ παιδὸς ἡ γυναικός, διδόντες μικροὶ και τέφρα, ἐν δακρυδόχον ἀγγείον ὄμοιόσχημον τῷ ἄλλῳ, εἰς σφρόνδυλος λίθινος σχήματος κωνικοῦ, μικρὸς και τετρυπηγένος ἀπὸ ἀνω ἕως κάτω. Τὸ ξιφίδιον μέτρου δύο παλαμῶν ἀποδεικνύει ἀνδρά πολεμικὸν ταφέντα. Παράξενον δὲ και πρωτῷ νε; εὑρηκα ὁ σφρόνδυλος ἀτράπτου

ἐν τάφοις ἀρχαίοις ἵσως δεῖγμα τοῦ γυναικείου τεθαμμένου σώματος. Ο μὲν Πέτρος Γελαδᾶς παρέλαβεν ἐν μόνον ἀγγείον σῶν και καλπην μετὰ καλύμματος, ἐν διπλοῖς, τοὺς διδόντας και τὸν σφρόνδυλον δὲ ὁ Κύριος Ρώστης παρευρεθεὶς ἔκει ἔλαβε τὸ ξίφος, τὰ διπλὰ ποδὸς και κρανίου ἀνδρός. Ταῦτα δὲ ἔδειξεν ἡ εὐγενὴς Κυρία Γεωργία Ρώστη πρὸς τὸν Κύριον Ρέμμαν. Ἐλπίζεται, διτὶ ἐάν ἀνασκαφῇ και τὸ πλησίον ἔλαιοστάτιον τοῦ Κυρίου Ρώσση, θέλω τὸ ἀνακαλυφθῶσι, και ἄλλοι τάφοι, ὃν λίθοι ἐπιφαίνονται. Προσαρτώ τῇ ἐπιστολῇ σχέδιον ἀγγείου, ξίφους και σφρόνδυλου.

Ταῦτα εἶναι ὅσα προσφάτως ἀνεκαλύφθησαν ἐν τῇ νήσῳ Ζακύνθῳ εἰς τι δὲ ἄλλο ἀκόλουθως ἀνευρεθῆ, θέλω τὸ ἀναφέρει πρὸς τὴν ἀρχαιολογικὴν σχελήν κατὰ τὴν ἀκόλουθον ἐτήσιον αὐτῆς συνεδρίασιν.

Ἐν παρόδῳ σημειῶ διτὶ κατὰ τὴν ἐσχάτως ἐπίσκεψίν μου μετὰ τοῦ Κυρίου Ρέμμαντος τὰ ἐρείπια τοῦ ναοῦ τῆς Ἀρτέμιδος παρὰ τῷ γωρίῳ Βουγιάτου παρετηρήσαμεν διτὶ δύο κιονόκρανα εἶναι ἰωνικὰ καλῆς ἐργασίας και δύο τῶν τεσσάρων στηλῶν, αἰτίνες μονόλιθοι κατάκεινται, εἶναι ἐκ λίθου γρανίτου καλῆς ποιότητος: δῆλοι δὲ οἱ λοιποὶ κίονες εἶναι ἐκ μαρμάρου λευκοφάσιον (cipollino).

Ἐγω δὲ τὴν τιμὴν τοῦ να ὑπεστημειώθω μετὰ παντὸς σεβασμοῦ

Εὐπειθῶς

Π. ΧΙΩΤΗΣ

Ἴπποτης, Ισταριογράφος και μέλος ἀρχαιολογικῶν και φιλολογικῶν ἐταιριῶν Ἐλλάδος, Τευρκίας, Ιεαλίας και Γαλλίας.